

Evaluace ESI fondů v ČR: od poznání k rozhodování

3. konference Evaluační jednotky Národního orgánu pro koordinaci

22. listopadu 2017

Místo akce: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, sál AVI – vchod Pařížská 4

Program

DOPOLEDNÍ TÉMA: OD TEORIE K AKCI

Úvodní slovo

Olga Letáčková, náměstkyně pro řízení sekce koordinace evropských fondů a mezinárodních vztahů

Stav evaluací v ČR a sousedství – reflexe nových poznatků pro ČR a cesta vpřed

Moderátor: Petr Bouchal (Evaluační jednotka NOK)

Prezentace studie: Karol Olejniczak (Polsko)

Panelisté: Vladimír Kváča (ČES), David Škorňa (NOK), Jakub Uchýtil (OP VVV)

Panelová diskuse bude reflektovat závěry nové studie evaluační kultury napříč zeměmi V4 realizované polskou evaluační jednotkou. Cílem panelu bude na tyto závěry reagovat a definovat doporučení a konkrétní úkoly pro ČR, respektive české evaluátory a decision makery.

Od evaluací ke změně: jak předat a využít poznatky z evaluací? – zkušenost z Mezinárodního fondu pro rozvoj zemědělství (IFAD)

Johanna Pennarz, Mezinárodní fond pro rozvoj zemědělství

Cíl: cílem této prezentace je sdílení zkušeností získaných z výkonu nezávislé evaluační funkce v IFAD, která byla zřízena k posílení odpovědnosti a učení.

Základní informace: Cílem Nezávislého útvaru pro evaluaci (IOE) v rámci IFAD je prosazovat odpovědnost a učení pomocí nezávislých, důvěryhodných a užitečných evaluací, v souladu s jeho mandátem. Hlavním důvodem pro založení nezávislého útvaru pro evaluaci v IFAD (v roce 2002) byla potřeba institucionálního řešení, nezávislého na vedení IFAD, které by umožnilo „říkat pravdu“ o výsledcích a neúspěších jak vedoucím orgánům, tak členským státům a posléze i jejich daňovým poplatníkům. První Evaluační politiku IFAD schválila Výkonná rada v dubnu 2003. Tato Politika připravila cestu k zavedení evaluační funkce, v rámci které se IOE přímo zodpovídá Výkonné radě.

Cílem Nezávislého útvaru pro evaluaci (IOE) v rámci IFAD je prosazovat odpovědnost a učení pomocí nezávislých, důvěryhodných a užitečných evaluací, v souladu s jeho mandátem. Šíření, poučení a následná opatření jsou pro tento proces zásadní. Zpráva prezidenta o stavu realizace

evaluačních doporučení a opatření vedoucích orgánů (PRISMA) obsahuje popis následných opatření, která učinilo vedení a případně daná vláda v reakci na doporučení vzešlá z nezávislých evaluací. Jedná se o důležitý nástroj na podporu učení a zdokonalování. Zpráva je předkládána každý rok Evaluačnímu výboru a Výkonné radě spolu s poznámkami IOE.

Dále je cílem přístupu IOE k evaluaci získat z každé evaluace systematické ponaučení o provozních postupech. Nedílnou součástí celého evaluačního procesu jsou zpětná vazba a šíření výsledků. Evaluační politika IFAD jasně uvádí, že všechny produkty IOE by měly být zveřejněny a v širokém měřítku šířeny; to je zásadní pro plnění povinnosti odpovědnosti IFAD, ale také pro zajištění ponaučení z evaluací. Poslední nedílnou součástí procesu je také zapojení zainteresovaných stran. Poskytuje důležitou zpětnou vazbu pro evaluace a umožňuje čerpat ponaučení a doporučení.

Klíčové otázky: prezentace se bude zabývat např. otázkami

- Jak se vyvíjela funkce nezávislé evaluace v IFAD, od Monitorovací a evaluační jednotky k Nezávislému útvaru pro evaluace (IOE).
- Role a funkce nezávislé evaluace v řízení a nastavení odpovědnosti v IFAD.
- Jak přispívá IOE k řízení znalostí a učení v rámci IFAD.
- Jaká následná opatření jsou prováděna k evaluačním doporučením.

Jeden obrázek lepší než 1000 slov – tipy a triky datové vizualizace

Martin Mölder, Universita Tartu, Estonsko

Cílem vizuálního zobrazení dat je předat divákovi velmi specifickou informaci co nejefektivnějším způsobem. Tímto sdělením se musí řídit každý prvek vizualizace a i způsob, jakým tyto prvky vytvářejí celek. Každý tvar, barva a objekt v diagramu by tomuto účelu měl sloužit. Bohužel tomu tak vždy není a existuje mnoho příkladů jak z akademických tak i z neakademických oborů, kde diagramy zkreslují a matou, místo aby umožňovaly přesný úsudek o základní informaci. V prezentaci budou tyto případy použity jako negativní, čímž se objasní dobré postupy ve vizuálním zobrazování dat pomocí nejnovějších pozitivních příkladů.

Evaluační podpora pro programy rozvoje venkova

Jela Tvrdonova, manažerka evaluací, Evropský evaluační helpdesk pro rozvoj venkova

- Informácia o Európskej Helpdesk pre hodnotenie vidieckej politiky EU a aktivity:
  - o Publikované a pripravované smernice ako doplnok k legislatívnym normám
  - o Workshopy správnej praxe
  - o Syntézy hodnotení výročných správ o implementácii
  - o Informácie a ich šírenie
- Príklady hodnotenia politiky rozvoja vidieka zo správ 2017
  - o Hodnotenie výkonnosti fariem – Slovenská republika
  - o Hodnotenie ochrany a rozvoja ekosystémov - Lotyšsko
  - o Hodnotenie miestneho rozvoja - Estónsko

Účelná, ale neúčinná? Evaluace podpory sociálních podniků

Oto Potluka, Centrum pro filantropická studia, Universita v Bazileji, Švýcarsko

Sociální podnikání představuje významný podíl zaměstnanosti na evropském trhu práce. Sociální podniky jsou však především financovány z veřejných rozpočtů.

Na základě údajů 307 osob, které získaly podporu financovanou z prostředků EU a kontrolní skupiny stejné velikosti, jsme odhadli dopad této podpory na zaměstnatelnost. K provedení tohoto úkolu jsme použili metodu párování pomocí propensity skóre.

Zjistili jsme pozitivní vliv zvýšení pravděpodobnosti zaměstnání podporované skupiny o +7,8%. Odhad dopadu na podpořené ženy byl ve výši +11,6% a na osoby starší 40 let +14,7% zaměstnanosti. Doba potřebná pro návratnost je delší než 13 let.

Mini-workshop k CIE: Kontrafaktuální evaluace s pečlivou přípravou ale i bez ní

Levente Littvay, Středoevropská univerzita, Maďarsko

Zlatým standardem pro evaluaci politik je dnes test opravdových kauzálních efektů dané politiky za použití technik kontrafaktuální evaluace. Není těžké vidět, proč. Víme, že korelace není příčinná souvislost, takže abychom si byli jisti, že naše politika byla pravou příčinou daného dopadu, potřebujeme sadu sofistikovaných inferenčních nástrojů. Nejlepší techniky pro kontrafaktuální evaluace dopadů politik vyžadují pečlivé plánování dlouho před jejich realizací. Tvůrci politik však často nemají prostředky, nástroje nebo čas budoucí evaluaci takto pečlivě plánovat. Ale většinou je kontrafaktuální evaluace možná i bez provedení přípravné studie před změnou dané politiky. To platí zvláště, pokud jsou cíle politiky dobře definované a záznamy o těchto cílech byly provedeny ještě před realizací politiky. V tomto sezení budeme mluvit o tom, jak zvládnout opravdovou kauzální kontrafaktuální evaluaci v ne úplně ideálních podmínkách. Příklady lze vzít z vaší práce, kde probereme různé strategie k dosažení nejvyšších standardů evaluace.

Máte-li politiku, jejíž realizaci byste v tomto sezení chtěli projít, kontaktujte prosím Janu Drlíkovou (jana.drlikova@mmer.cz)!

Kontrafaktual v deterministické ontologii: vývoj metodologie pro evaluaci projektů ESF zaměřených na prevenci kriminální recidivy

Vladimír Kváča, Česká evaluační společnost

Příspěvek diskutuje vývoj metodologie v rámci probíhající evaluace tří sociálně inovačních projektů Evropského sociálního fondu zaměřených na prevenci kriminální recidivy. Zkoumané projekty sdílejí tyto zásadní metodologická omezení:

Zprvé, velikost cílové i srovnávací skupiny, se kterou mohou projekty při daném rozpočtu pracovat (řád desítek osob) znemožňuje použití klasických (tj. vycházejících z probabilistické ontologie) kontrafaktuálních metod evaluace.

Zadruhé, dvouletá doba projektu přináší omezení z hlediska možnosti přímého měření efektu na úrovni míry kriminální recidivy, která je zásadní proměnnou z hlediska cílů projektu. Je zde

problém příliš krátkého období, kdy členové CS budou v průběhu projektu na svobodě relativně krátkou dobu v řádu měsíců.

Z hlediska výzkumné metody je evaluace rámována v rovině theory-based impact evaluation (TBIE) jako explanatorní single-case design with multiple embedded units of analysis, tedy případová studie s vnořenými jednotkami analýzy na úrovni jednotlivých členů cílové skupiny (CS) (Yin, 2014 p. 50). Hlavním nástrojem analýzy dat na úrovni členů CS pak je Qualitative Comparative Analysis (QCA). Process tracing a QCA jsou vhodnými komplementárními metodami, jak ukazují např. (Schneider, et al., 2013), a to i pro námi zkoumanou intervenci. Problém malého vzorku na úrovni CS řešíme aplikací metody QCA, kterou lze v rámci deterministické ontologie (Beach, et al., 2013 p. 29) považovat za kontrafaktuální metodu.

Problém příliš krátkého období je řešen tak, že jako výsledkové, tj. vysvětlované proměnné (outcome variables) nepoužijeme proměnnou vztaženou k jevu našeho konečného zájmu (tj. zda došlo nebo nedošlo ke kriminální recidivě konkrétní osoby), ale soustředíme se na ty proměnné, které odborná literatura považuje za silné determinanty recidivy. Tyto faktory jsou pozorovatelné už v období několika měsíců po propuštění z výkonu trestu.

Finanční nástroje podpory podnikání: Zatím bez krátkodobých dopadů?

Ondřej Dvouletý, Vysoká škola ekonomická

Cílem příspěvku je prezentovat výsledky evaluace finančních nástrojů podpory podnikání implementovaných v programovém období let 2007-2013 v ČR. Programy START a Záruka poskytovaly podnikatelům podporu prostřednictvím zvýhodněných úvěrů a záruk. Cílem příspěvku je prezentovat výsledky kontrafaktuální dopadové analýzy provedené na úrovni podpořených podniků. Prezentace bude zaměřená na dostupnost firemních dat v ČR (databáze Magnus a Albertina), volbu proměnných, diskusi metodického postupu, aplikaci párovacích technik a interpretaci získaných výsledků. Provedené odhady neumožňují podpořit hypotézu o krátkodobých pozitivních dopadech programů na finanční výkonnost podpořených podniků. Dále budou diskutována doporučení pro nadcházející programová období.

ODPOLEDNÍ ČÁST II. - VÝLETY DO EVALUAČNÍHO SOUSEDSTVÍ

Fondy evropské a české aneb co se lze dovědět z rozpočtových dat

Petr Bouchal, MMR ČR

Jak velkou část veřejných výdajů v různých oblastech veřejných politik pokrývají evropské fondy? A jak to zjistit? S využitím dat o státním rozpočtu a s vydatnou pomocí kolegů z Ministerstva financí a z CERGE-EI jsme se pokusili tyto otázky zodpovědět. Ačkoli nešlo o sofistikovanou evaluaci, ale spíše lehce pokročilé sčítání a dělení popisných dat, jde o další ukázkou toho, že i jednoduchý výzkum může poskytnout netriviální informaci – a že ani práce se zdánlivě jednoduchými daty není triviální. Tento příspěvek ukáže základní zjištění této analýzy a představí data, ze kterých jsme vycházeli. V závěru a v diskusi bude prostor dotknout se dalších možných datových zdrojů, které by bylo možné pro podobné analýzy využít a uvažovat o jejich otevření pro výzkumné a analytické účely.

Dopad fondů EU na hospodářský růst České republiky

Jan Žáček, Úřad vlády České republiky

Hodnocení dopadů fondů v Evropě na hospodářský růst a konvergenční dynamiku mezi jednotlivými regiony je dlouhodobě předmětem nejrůznějších výzkumů a analýz. V České republice dosavadně převládají evaluační studie zaměřující se na monitoring a měření výkonnostních indikátorů. Studií, které využívají kvantitativní či modelové metody, je minimum. Tento materiál proto přináší další možný pohled na měření dopadů EU fondů na hospodářství ČR skrz použití ekonometrických technik aplikovaných na makroekonomická regionální data pro období 2004-2015 odpovídající územnímu členění NUTS3. Na řešení specifikovaného problému je nahlédnuto pomocí ekonometrické metody panelové regrese, která je založena na odhadu růstového modelu upraveného pro potřeby měření dopadů fondů EU na hospodářský růst. Výsledky analýzy ukazují na jednoznačně kladný vliv příspěvků fondů EU na hospodářský růst krajů ČR. Mimo tento klíčový výsledek je také zaznamenána pozitivní dynamika růstové konvergence mezi kraji ČR, kdy fondy EU přispívají k hospodářské vyspělosti zaostalejších krajů ČR a tedy k smazávání rozdílů mezi jednotlivými kraji.

Využití ekonomických analýz při tvorbě Strategického plánu

Lukáš Makovský a Vojtěch Kuna, Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy

Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy v návaznosti na nový Strategický plán hl. m. Prahy připravuje první Realizační program, který skrze jednotlivé projekty bude Strategický plán naplňovat. V příspěvku bude představen postup, kterým byla provedena prioritizace jednotlivých oblastí Realizačního programu i samostatných projektů za použití cost-benefit analýz a dalších analytických nástrojů.

„Hodnocení“ inovačního potenciálu - big data vs. potenciál k jejich analýze

Martin Bunčeka, Technologické agentury České republiky

Důkladná znalost tržní pozice a dlouhodobých cílů a strategií podniků a dalších zainteresovaných subjektů zapojených do inovačního ekosystému je základním předpokladem pro účinnost nástrojů podpory inovační politiky. Mnoho agentur má zkušenosti s mapováním a / nebo hodnocením inovačního potenciálu. Bude prezentována koncepce a implementace INKA - mapování / hodnocení inovačního potenciálu České republiky. Klíčovým předpokladem je dostupnost, shromažďování, uchování, zpracování, vyhodnocování a správné využívání údajů pro provádění a hodnocení programů. To jsou neuralgické body mnoha inovačních agentur. Stejně jako otevřená data a zapojení dobrovolných a / nebo nevládních komunit začíná být důležitá, zejména při posuzování dopadů intervencí.

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Operační program Technická pomoc

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR